

УДК 793.31(477):821.161.2»20»

DOI <https://doi.org/10.34142/27091805.2026.7.01.04>**Тіщенко Олена**

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хореографії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, Харків, Україна

email: o.tishchenko@hnpu.edu.ua

Барабаш Ольга

старший викладач кафедри хореографії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, Харків, Україна

email: o.barabash@hnpu.edu.ua

Tishchenko Olena

Candidate of Pedagogical Science, Assistant Professor of the Department of Choreography, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine

email: o.tishchenko@hnpu.edu.ua

Barabash Olha

Senior Lecturer of the Department of Choreography, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine

email: o.barabash@hnpu.edu.ua

ОБРАЗ ГУЦУЛЬСЬКОГО ЧОЛОВІЧОГО ТАНЦЮ «АРКАН» В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ: АРХЕТИПНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ

У статті здійснено літературознавчий аналіз образу гуцульського чоловічого танцю «Аркан» в українській художній традиції кінця XIX – початку XX ст.

Мета дослідження спрямоване на комплексне осмислення «Аркану» в літературі та визначення його символічного, архетипного й культурно-історичного значення. Завдання полягають у виявленні особливостей літературної репрезентації танцю, його ролі як етнокультурного маркера гуцульської ідентичності та окресленні освітнього потенціалу для сучасної хореографії.

Методи та методологія. Використано літературознавчий аналіз, архетипну критику, елементи ритуальної теорії та концепції культурної пам'яті. Це дозволило розкрити символічні смисли образу «Аркану» та простежити його трансформацію від етнографічного опису до культурного символу.

Наукова значимість. Дослідження пропонує міждисциплінарне осмислення «Аркану» як архетипного культурного образу, розширює уявлення про взаємодію літератури, етнографії та хореографії, актуалізує освітні можливості використання літературних джерел у мистецькій освіті.

Результати. У поезії Василя Герасим'юка «Аркан» постає як архетип чоловічої ініціації та духовної стійкості; у прозі Михайла Коцюбинського й Марка Черемшини він функціонує як елемент етнокультурного середовища; у працях Івана Франка — як соціально-ритуальне явище, пов'язане з формуванням чоловічої спільноти.

Висновки. У літературному дискурсі кінця XIX – початку XX ст. «Аркан» набуває статусу художнього символу, що поєднує архетипну символіку, ритуальні уявлення та культурну пам'ять. Він виступає культурним кодом, через який осмислюються процеси колективної ідентичності, солідарності та спадкоємності традицій. Для сучасної хореографії такі інтерпретації відкривають можливості сценічного переосмислення танцю як драматургічної основи постановок у народно-сценічній та contemporary практиці.

Ключові слова: Аркан, гуцульський чоловічий танець, архетип ініціації, літературний образ, культурна пам'ять, етнографічна традиція, сучасна хореографічна практика.

IMAGE OF THE HUTSUL MALE DANCE “ARKAN” IN UKRAINIAN LITERATURE: ARCHETYPAL INTERPRETATION AND EDUCATIONAL POTENTIAL

The article examines the symbolic and cultural meanings of the Hutsul male dance Arkan in the literary discourse of the late nineteenth and early twentieth centuries. The relevance of the study lies in the need for an interdisciplinary understanding of traditional dance as a cultural phenomenon that functions not only within choreographic practice but also in literary representation and cultural memory.

The aim of the research is to analyze the literary interpretations of the Hutsul dance Arkan and to determine its symbolic, archetypal, and ethnocultural meanings within artistic texts.

The methodological framework of the study is based on an interdisciplinary approach that combines methods of literary analysis, cultural studies, ethnological interpretation, and elements of archetypal criticism. The research also employs principles of ritual theory and the concept of cultural memory for interpreting the symbolic functions of traditional dance in literary narratives.

The scientific novelty of the article lies in the interdisciplinary interpretation of the dance Arkan as a cultural code that connects ritual practice, literary symbolism, and choreographic tradition. The study expands the understanding of the interaction between folk dance heritage and literary representation.

The results of the study demonstrate that in literary works of the late nineteenth and early twentieth centuries the Hutsul male dance Arkan evolves from an ethnographic description of folk tradition into a complex artistic symbol. In literary discourse it functions as a metaphor of initiation, collective solidarity, masculine identity, and historical continuity of the Carpathian cultural space.

Conclusions. The conducted research demonstrates that in the literary discourse of the late nineteenth and early twentieth centuries the Hutsul male dance Arkan acquires the status of a complex artistic symbol that combines archetypal symbolism, ritual meanings, and mechanisms of cultural memory. In literary texts, this dance gradually evolves from an ethnographically documented folkloric practice into a generalized artistic image that represents the ideas of initiation, masculine solidarity, communal strength, and the historical continuity of tradition.

Literary representations of Arkan show that a folk dance form can function as an important cultural code through which processes of collective identity formation, social interaction, and spiritual resilience are interpreted. In this context, the image of the dance functions not only as an ethnocultural marker of the Hutsul tradition but also as a symbolic model of interaction between the individual, the community, and historical memory.

For contemporary choreographic practice, such literary interpretations open new possibilities for the artistic reinterpretation of the dance Arkan within the stage space. In particular, they allow it to be considered a dramaturgical basis for stage productions that actualize themes of initiation, collective interaction, bodily solidarity, and cultural continuity. This creates opportunities for integrating traditional dance material into both folk-stage and contemporary choreographic practice.

Keywords: Arkan, Hutsul male dance, archetype of initiation, literary image, cultural memory, ethnographic tradition, contemporary choreographic practice.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Незважаючи на наявність окремих етнографічних і мистецтвознавчих розвідок, образ гуцульського чоловічого танцю «Аркан» в українській літературі не отримав цілісного системного аналізу як художній і культурний феномен. У літературних текстах кінця XIX та початку XX століття танець «Аркан» функціонує не лише як елемент етнографічного тла, а й як символічна структура, що репрезентує архетип чоловічої ініціації, колективної єдності та національної ідентичності. Водночас його потенціал для сучасної хореографічної інтерпретації залишається недостатньо теоретично обґрунтованим. Це зумовлює потребу у комплексному аналізі літературних репрезентацій гуцульського чоловічого танцю «Аркан» та визначенні їхнього значення для сучасної хореографічної практики.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблематика «Аркана», як культурного феномену, отримала висвітлення у працях українських істориків, етнографів і мистецтвознавців, зокрема О. Бігуса (2015), І. Бестюк (2008), Р. Гарасимчука (2008), М. Грушевського (2021), В. Гнатюка, Г. Кондратенко (2025), Є. Луціва (2014), А. Підлипської (2015), О. Плохотнюка (2025), Б. Стасько (2009), Н. Якименко (2006) та інші, які інтерпретували його як синкретичну форму народного танцю з виразною ритуальною, соціальною та ідентифікаційною функцією. У межах етнографічних та історико-культурних підходів танець «Аркан» розглядається як структурований елемент традиційної обрядовості, що поєднує музично-ритмічну організацію, пластичну модель кола та символіку чоловічої солідарності.

В українській літературній традиції гуцульська тематика й символічний потенціал чоловічого танцю «Аркан» репрезентовані у творчості Михайла Коцюбинського, Марка Черемшини, Василя Герасим'юка, Віталія Климчука, Івана Франка та інших авторів. У їхніх текстах танець «Аркан» постає не лише як етнографічна деталь, а й як семіотично насичений компонент художнього простору, виразник національної ідентичності та носій архетипної семантики.

Особливе значення має монографія Р.

Гарасимчука «Танці гуцульські» (1939), у якій чоловічий танець «Аркан» визначено як автономний музично-хореографічний твір із давнім побутуванням на Гуцульщині, що зазнав історичних трансформацій у XX столітті. Дослідник наголошує на його структурній цілісності, сталій композиційній формі та функціонуванні в межах традиційного середовища (Гарасимчук, 2008. С. 310).

Архетипні аспекти української хореографічної культури осмислювали Д. Карпенко (2023) та Л. Андрощук (2023), які підкреслювали присутність міфологічних структур і символічних моделей у народно-сценічному танці (Карпенко, 2023 с. 40; Андрощук, 2023 с. 27). Ю. Кархут і Ш. Кузик (2020) трактують гуцульський танець «Аркан» як сакральний ритуал, що поєднує енергетику спільноти з космогонічним порядком, акцентуючи його ініціативну природу та історичну трансформацію від язичницького обряду до опришківського танцю-посвяти (Кархут, Ю. В., & Кузик, 2020, с. 353).

У літературному дискурсі гуцульська проблематика широко представлена у прозі М. Коцюбинського та М. Черемшини, де вона осмислюється через призму етнокультурної специфіки карпатського регіону, його традиційного способу життя та духовних уявлень. Водночас символічна модель танцю «Аркан» як архетипу чоловічої ініціації найбільш концептуально розгортається у поезії В. Герасим'юка (2003), а також знаходить оригінальне художнє відображення у творчості В. Климчука (2011). Попри наявність значної кількості етнографічних, мистецтвознавчих і літературних досліджень, у яких розглядаються окремі аспекти гуцульської культури та народної танцювальної традиції, образ чоловічого танцю «Аркан» у художній літературі залишається недостатньо системно проаналізованим. Зокрема, у науковому дискурсі відсутнє цілісне міждисциплінарне дослідження, що поєднувало б літературознавчий аналіз із підходами архетипної критики, ритуальної теорії та концепції культурної пам'яті.

Таким чином, наукова прогалина полягає у відсутності комплексного осмислення символічного образу гуцульського чоловічого танцю «Аркан» у літературному просторі як культурного феномену, що поєднує ритуальну

традицію, архетипні моделі та механізми трансляції культурної пам'яті. Саме заповнення цієї дослідницької прогалини визначає актуальність і наукову новизну запропонованого дослідження.

Формулювання цілей та завдань статті.

Проаналізувати образ гуцульського чоловічого народно-сценічного танцю «Аркан» в українській художній традиції кінця XIX та початку XX століття. Виявити його архетипні, ритуальні та культурно-історичні смисли у творчості українських письменників. З'ясувати значення літературних образів танцю «Аркан» для сучасної хореографічної практики та сценічного втілення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гуцульський чоловічий танець «Аркан» є одним із найбільш репрезентативних феноменів української традиційної культури, у якому поєднуються ритуальна дія, соціальна організація громади та естетична форма. У літературному дискурсі кінця XIX та початку XX століття цей танець поступово виходить за межі етнографічного опису і трансформується у складний художній символ, що репрезентує архетип ініціації, чоловічої солідарності та історичної пам'яті.

У художніх текстах танець «Аркан» функціонує як поетичний образ чоловічого ставлення та духовної витривалості, а також як культурний код гуцульської ідентичності. Його символіка пов'язана з колективною формою танцю, що відображає принцип єдності громади та спільної відповідальності її членів. Саме коловий характер танцю, синхронність рухів і фізична напруга учасників набувають у літературних інтерпретаціях значення архетипної моделі згуртованості, сили та взаємної підтримки.

З позиції архетипної критики та ритуальної теорії танець «Аркан» можна розглядати як символічну форму переходу, що відображає процес ставлення чоловічої ідентичності в межах традиційної культури. У цьому контексті танець виступає не лише елементом фольклорної традиції, а й культурним кодом, через який передаються колективний досвід, історична пам'ять і базові цінності спільноти.

Таким чином, у літературному просторі «Аркан» постає багатошаровим художнім образом, що поєднує ритуальну символіку,

етнокультурну ідентичність та філософське осмислення людського буття. Саме ця багатозначність зумовлює його активне використання у художніх текстах як метафори сили, братерства та неперервності культурної традиції.

Історико-культурний розвиток гуцульського чоловічого танцю «Аркан» засвідчує складний процес трансформації обрядової практики: від архаїчного язичницького ритуалу до опришківського танцю-посвяти, що синтезував локальні гуцульські, румунські та козацькі пластичні традиції. У сучасній народно-сценічній хореографії танець «Аркан» постає як стилізований образ чоловічої мужності та сили, зберігаючи внутрішню енергетичну напругу й символічну наснаженість (Колосок, 2008, с.39).

Водночас у монографії Романа Гарасимчука «Танці гуцульські» (1939) «Аркан» визначається як автономний музично-хореографічний твір, що тривалий час функціонував у традиційному середовищі. Дослідник визначає тимчасове переривання цієї танцювальної традиції під час Першої світової війни та її відновлення у 1920-х роках, переважно в молодіжному середовищі. Така історична динаміка дозволяє інтерпретувати «Аркан» як форму культурної пам'яті, здатну до латентного збереження в колективній свідомості та подальшої актуалізації у культурній практиці (Гарасимчук, 2008, с. 310).

Показовим етапом сценічної рецепції гуцульського чоловічого танцю «Аркан» стало створення у 1948 році балету Романа Сімовича «Сопілка Довбуша», у якому елементи гуцульського фольклору, зокрема інтонаційні та танцювальні структури, інтегровано в професійну музично-хореографічну драматургію. У структурі твору лірична сюжетна лінія поєднується з тематикою Другої світової війни, а образ Олекси Довбуша постає як символ народного провідника. У балеті танець «Аркан» виконує важливу драматургічну функцію, оскільки він використовується для побудови масових сцен і посилення етнокультурної виразності постановки. Поряд із ним задіяні такі народні танцювальні форми, як «Козачок», «Коломийка» та інші, що разом формують цілісну систему національно-репрезентативної сценічної пластики (Кондратенко & Плохотнюк, 2025, с. 103–120).

Українська дослідниця Світлана Барабаш

(2025) у статті «Архетип танцю Віталія Климчука» аналізує роман В. Климчука «Рутенія», акцентуючи увагу на художній інтерпретації гуцульського чоловічого танцю «Аркан». Особливої ваги набуває мотив винятковості: «Лише раз у сто років...», що супроводжує зображення танцю у жіночому виконанні (Климчук, 2011, с. 217). Така рецепція трансформує традиційно чоловічу модель обрядового дійства, порушує усталені гендерні межі та розширює семантичний простір «Аркана». У тексті танець репрезентується як символ мужності та волі опришків, чия історична доля пов'язана з боротьбою і переслідуваннями, що зумовлює його функціонування як форми чоловічої ініціації та бойового загартування. Семантичне ядро танцю «Аркан» становлять категорії братерства, взаємної підтримки й колективної солідарності, втілені у зчеплені руки та замкненому колі як моделі єдності й спільної відповідальності (Барабаш, 2025, с.40).

У прозі Михайла Коцюбинського та Марка Черемшини чоловічий танець «Аркан» виступає важливим складником етнокультурного середовища, що визначає художню модель гуцульського світу. У повісті «Тіні забутих предків» Гуцульщина постає як цілісна культурна система, у межах якої музика, обрядовість і танцювальні практики виконують не лише естетичну, а й соціально-організаційну функцію. Хоча безпосереднього опису виконання танцю «Аркан» у творі немає, танцювальний мотив органічно вписується у символічну структуру тексту. Він виступає важливим елементом культурного коду, через який відтворюється ритм життя громади, її світоглядні уявлення та механізми збереження традицій. У такому контексті танець постає способом тілесної репрезентації колективної пам'яті та водночас відображенням соціальної ієрархії традиційно-го середовища (Коцюбинський, 2022).

У новелах Марка Черемшини танцювальні сцени виконують важливу драматургічну функцію. Вони відтворюють атмосферу змагальності, демонстрації сили, витривалості й чоловічої гідності, що відповідає структурі колективного кодового танцю, зокрема «Аркана». Танок постає формою соціальної інтеграції, у межах якої індивід підтверджує свою належність до громади, готовність до боротьби та спільної

відповідальності. У такому контексті «Аркан» виступає не лише фольклорним елементом, а й символом гуцульської ідентичності, що поєднує ритуал, тілесність і колективну солідарність.

Показовою у цьому аспекті є новела «Перші стріли», де танець набуває складної ритуально-екзистенційної функції. Поряд зі святковою атмосферою він передає внутрішню напругу громади, що опиняється перед загрозою воєнного протистояння. Колективний рух у колі символізує мобілізацію спільноти та усвідомлення спільної долі перед можливістю смерті (Лях, 2022, с. 323).

Художня структура твору ґрунтується на контрасті між святковістю храмового дійства та тривожним очікуванням воєнної небезпеки. Кульмінацією цього протиставлення стає трагічна сцена загибелі людей під час танцю, коли святковий рух раптово переривається насильством. У цьому контексті танець постає багатозначним символом, що поєднує радість життя із передчуттям смерті.

Отже, у новелі «Перші стріли» танок набуває ознак своєрідного «танцю смерті», у якому відображено трагізм воєнної реальності. Ритмічна організація тексту, яка наслідує динаміку танцювального руху, посилює експресивність наративу та сприяє синтезу природних ритмів, людських емоцій і драматичної напруги життєвого буття (Хороб, 2025, с. 32).

Таким чином, у прозовій традиції кінця XIX та початку XX століття танцювальний код, пов'язаний із моделлю гуцульського чоловічого танцю «Аркан», виступає важливим засобом осмислення колективної долі, історичного випробування та збереження етнокультурної цілісності.

В етнографічних та публіцистичних працях Івана Франка народні танці розглядаються як вияв історичної пам'яті, фізичної витривалості та формування колективної ідентичності. У цьому науковому дискурсі «Аркан» постає як воїнський чоловічий танець, що зберігає риси ініціаційних традицій і відображає соціальну структуру громади. Етнографічні спостереження та наукові праці Івана Франка формують методологічне підґрунтя для осмислення гуцульського чоловічого танцю «Аркан» як соціально-ритуального феномену, у якому тілесна дія поєднується із символічною функцією культурної комунікації (Франко, 1980, с.

180-204).

Найбільш цілісне художнє осмислення гуцульського чоловічого танцю «Аркан» простежується у поезії Василя Герасим'юка (2003). У вірші «Чоловічий танець» імперативна формула «Ти мусиш танцювати аркан...» постає як символічний заклик до ініціаційної дії, що набуває значення екзистенційного випробування. Акцент на необхідність «хоч раз» виконати цей танець підкреслює його незворотний і ритуально значущий характер, наближаючи художній образ до архетипної моделі переходу, пов'язаної зі становленням чоловічої ідентичності. Образи «древнього чоловічого кола» та «зчеплених рук» актуалізують архетип колективної солідарності й відповідальності, властивий традиційним ініціаційним практикам. У поетичній системі В. Герасим'юка (2003): тілесний рух набуває метафізичного виміру, фізична напруга осмислюється як метафора духовної витривалості, а танець постає символом внутрішнього вибору та екзистенційної стійкості особистості (Герасим'юк, 2003, с. 105).

Образ чоловічого гуцульського танцю «Аркан» зберігає свою присутність в українській літературі кінця ХХ століття. До цього символу звертаються Р. Іваничук у романі «Орда» (1992) та Ю. Андрухович у романі «Дванадцять обручів» (2003), які осмислюють танець не лише як елемент етнографічної традиції, а й як культурний знак, що акумулює історичну пам'ять і відображає процеси формування національної ідентичності. У цьому контексті «Аркан» набуває значення універсального культурного образу, який поєднує різні рівні тілесно-ритуальних практик з історико-філософським осмисленням досвіду (Бестюк, 2008, с. 341).

Водночас у літературному дискурсі кінця ХІХ та початку ХХ століття інтерпретація «Арку» набуває нових смислових акцентів. Якщо в українській літературі кінця ХІХ та початку ХХ століття цей танець переважно виступав етнокультурним символом і знаком культурної єдності, то в новітньому літературному контексті він інтегрується у складну систему культурних кодів. У такому ракурсі «Аркан» постає своєрідною точкою перетину сучасної проблематики з архаїчними міфологічними та езотеричними уявленнями, що підкреслює багатозначність його семантики та здатність

поєднувати різні часові й культурні пласти.

Таким чином, художній інтерпретації гуцульського чоловічого танцю «Аркан» у літературі кінця ХІХ та початку ХХ століття демонструють поступову трансформацію цього образу: від етнографічно зафіксованого елемента традиційної культури до складного символу культурної пам'яті та архетипної моделі колективної ідентичності. Осмислення цього феномену відкриває ширші перспективи для міждисциплінарного дослідження взаємодії літератури, етнографії та хореографічного мистецтва, а також дозволяє переосмислити роль танцю як культурного коду, що зберігає й транслює базові цінності традиційної спільноти. Узагальнення окреслених положень створює підґрунтя для формування висновків дослідження.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що у літературному дискурсі кінця ХІХ та початку ХХ століття гуцульський чоловічий танець «Аркан» набуває статусу складного художнього символу, що поєднує архетипну символіку, ритуальні уявлення та механізми культурної пам'яті. У художніх текстах цей танець поступово трансформується від етнографічно зафіксованої фольклорної практики до узагальненого образу, який репрезентує ідеї ініціації, чоловічої солідарності, сили громади та історичної спадкоємності традицій. Літературні репрезентації «Арку» демонструють, що народна танцювальна форма може виступати важливим культурним кодом, через який осмислюються процеси формування колективної ідентичності, соціальної взаємодії та духовної стійкості. У цьому контексті образ танцю функціонує не лише як етнокультурний маркер гуцульської традиції, а й як символічна модель взаємодії людини, спільноти та історичної пам'яті.

Для сучасної хореографічної практики такі літературні інтерпретації відкривають нові можливості художнього переосмислення танцю «Аркан» у сценічному просторі. Зокрема, вони дозволяють розглядати його як драматургічну основу для постановок, у яких актуалізуються теми ініціації, колективної взаємодії, тілесної солідарності та культурної спадкоємності. Це створює потенціал для інтеграції традиційного танцювального матеріалу як у народно-сценічну, так і у сучасну (contemporary) хореографічну практику.

Перспективи подальших досліджень. У цілому, дослідження підтверджує, що традиційні танцювальні практики можуть виступати важливими носіями культурної пам'яті та символічних моделей соціальної взаємодії, які знаходять нові інтерпретації у художній культурі. Осмислення гуцульського чоловічого танцю «Аркан» у міждисциплінарному контексті літе-

ратурознавства, культурології та хореографії відкриває перспективи для подальшого вивчення ролі народної танцювальної спадщини у формуванні сучасних мистецьких практик та культурної ідентичності.

Це сприяє глибшому осмисленню ролі народної танцювальної традиції у формуванні сучасної сценічної хореографії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Андрощук, Л. (2023). Архетип тіні в танцювальних традиціях українського народу: свято Івана Купала. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 66(1), 24–31. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-1-4>
- Барабаш, С. М. (2025). Архетип танцю рутенії Віталія Климчука. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика, 36(75), 1(2), 40–44. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.1.2/07>
- Бестюк, І. (2008). Міфоритуальна семантика аркану в українській літературі ХХ століття. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна, 44(2), 339–345 <https://litmisto.org.ua/?p=19101>
- Герасим'юк, В. (2003). *Була така земля: вибране*. Київ: Факт.
- Герасимчук, Р. (2008). *Народні танці українців Карпат*. Кн. 1: Гуцульські танці. Львів: Інститут народознавства НАН України.
- Гуцуляк, О. (2020, 12 лютого). Аркан – гуцульський танець ініціації. *Час*. <https://surl.li/dfmoyo>
- Карпенко, Д. (2023). Архетипи в українській хореографічній культурі та народно-сценічних танцях. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва*, 4, 38–44. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2023.293715>
- Кархут, Ю. В., & Кузик, О. Є. (2020). Роль танцю в гуцульських обрядах та звичаях. *Молодий вчений*, 11(87), 351–354. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-75>
- Климчук, В. (б. р.). *Рутенія*. Повернення відьми. Вінниця: Видавництво «Теза».
- Коцюбинський, М. (2022). *Тіні забутих предків*. Харків: Фоліо.
- Кондратенко, Г. Г., & Плохотнюк, О. С. (2025). Український народний танець у контексті європейського хореографічного мистецтва ХХ століття. У: *Performing Arts in the Context of European Traditions: Historical Development, Cultural Aspects and Modern Trends* (с. 103–120). Riga: Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-934-26-555-6-6>
- Лях, Т. О. (2022). Художня антропологія Марка Черемшини: метафізичний горизонт людини і світу. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*, 17(65), 318–330. [https://doi.org/10.31471/2304-7402-2022-17\(65\)-318-330](https://doi.org/10.31471/2304-7402-2022-17(65)-318-330)
- Колосок, О. П. (Уклад.). (2008). *Майстри народно-сценічного танцю: біографічний довідник*. Київ: ДАКККіМ.
- Франко, І. (1980). Знадоби до вивчення мови і етнографії українського народу. У: *Зібрання творів у 50 т.* (Т. 26, с. 180–204). Київ: Наукова думка.
- Хороб, С. (Ред.). (2025). У задзеркаллі художнього світу Марка Черемшини. Івано-Франківськ: Місто НВ.
- Якименко, Н., & Хай, М. (2006). Аркан. У: Г. Скрипник (Ред.), *Українська музична енциклопедія* (Т. 1: А–Д, с. 893). Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України.

REFERENCES

Androshchuk, L. (2023). Arkhetyp tini v tantsiuvalnykh tradytsiakh ukrainskoho narodu: sviato Ivana Kupala [The archetype of the shadow in the dance traditions of the Ukrainian people: the holiday of Ivan Kupala]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 66(1), 24–31. [in Ukrainian]

Barabash, S. M. (2025). Arkhetyp tantsiu rutenii Vitaliia Klymchuka [The archetype of dance in Vitalii Klymchuk's Ruteniia]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 36(75), 1(2), 40–44. [in Ukrainian]

Bestiuk, I. (2008). Mifyortualna semantyka arkana v ukrainskii literaturi XX stolittia. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna*, 44(2), 339–345. <https://litmisto.org.ua/?p=19101>

Herasymiuk, V. (2003). *Bula taka zemlia: vybrane* [There Was Such a Land: Selected Works]. Kyiv: Fakt. [in Ukrainian]

Hutsuliak, O. (2020, February 12). *Arkan – hutsulskyi tanets initsiatsii*. Chas. <https://surl.li/dfmoyo>

Karpenko, D. (2023). Arkhetypy v ukrainskii khoreorafichnii kulturi ta narodno-stsenichnykh tantsiakh [Archetypes in Ukrainian choreographic culture and folk-stage dances]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadryv kultury i mystetstva*, 4, 38–44. [in Ukrainian]

Karkhut, Yu. V., & Kuzyk, O. Ye. (2020). Rol tantsiu v hutsulskykh obriadakh ta zvychaiakh [The role of dance in Hutsul rituals and customs]. *Molodyi vchenyi*, 11(87), 351–354. [in Ukrainian]

Klymchuk, V. (n.d.). *Ruteniia. Povernennia vidmy* [Ruteniia. The Return of the Witch]. Vinnytsia: Teza Publishing. [in Ukrainian]

Kotsiubynsky, M. (2022). *Tini zabutykh predkiv* [Shadows of Forgotten Ancestors]. Kharkiv: Folio. [in Ukrainian]

Kondratenko, H. H., & Plokhotniuk, O. S. (2025). Ukrainyski narodni tanets u konteksti yevropeiskoho khoreorafichnogo mystetstva XX stolittia [Ukrainian folk dance in the context of European choreographic art of the twentieth century]. In *Performing Arts in the Context of European Traditions: Historical Development, Cultural Aspects and Modern Trends* (pp. 103–120). Riga: Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-934-26-555-6-6>

Liakh, T. O. (2022). Khudozhnia antropolohiia Marka Cheremshyny: metafizychnyi horyzont liudyny i svitu [Artistic anthropology of Marko Cheremshyna: the metaphysical horizon of human and world]. *Prykarpatskyi visnyk NTSh. Slovo*, 17(65), 318–330. [in Ukrainian]

Kolosok, O. P. (Ed.). (2008). *Maistry narodno-stsenichnogo tantsiu: biohrafichnyi dovidnyk* [Masters of Folk Stage Dance: Biographical Guide]. Kyiv: DAKKKiM. [in Ukrainian]

Franko, I. (1980). Znadoby do vyvchennia movy i etnografii ukrainskoho narodu [Materials for the study of the language and ethnography of the Ukrainian people]. In *Collected works in 50 volumes* (Vol. 26, pp. 180–204). Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian]

Khorob, S. (Ed.). (2025). *U zadzerkalli khudozhnogo svitu Marka Cheremshyny* [In the Mirror World of Marko Cheremshyna's Artistic Universe]. Ivano-Frankivsk: Misto NV. [in Ukrainian]

Yakymenko, N., & Khai, M. (2006). *Arkan*. In H. Skrypnyk (Ed.), *Ukrainska muzychna entsyklopediia* (Vol. 1, pp. 89). Kyiv: Instytut mystetstvoznavstva, folklorystyky ta etnolohii im. M. T. Rylskoho NAN Ukrainy [in Ukrainian]

Авторські внески згідно з CRediT

Тіщенко Олена – концептуалізація, методологія, літературознавчий аналіз, написання основного тексту.
Барабаш Ольга – збір та упорядкування даних, написання оригінальної чернетки, огляд та редагування

Фінансування / Funding

Дослідження виконано без фінансової підтримки.

Використання Штучного Інтелекту / Use of Artificial Intelligence

Автори стверджують, що при створенні цієї статті вони не використовували технології штучного інтелекту

Конфлікт інтересів / Conflict of Interest

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів щодо цього дослідження, включаючи фінансові, особисті, авторські чи будь-які інші, які могли б вплинути на дослідження, а також на результати, представлені в цій статті.

Надійшла до редакції / Received: 12.03.2026
Прорецензовано / Peer-reviewed: 21.03.2026
Рекомендовано до друку / Accepted: 21.04.2026